

การคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญา

นายประยุทธ แก้วภักดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-717-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WITNESS PROTECTION IN CRIMINAL CASE

Mr. Prayudh Kaewphakdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

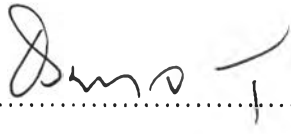
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-717-8

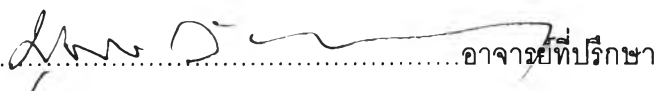
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญา
โดย นายประยุทธ์ แก้วภักดี
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนชะวีระกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พล.ต.ต.กัมพล อรุณปลอด

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ)

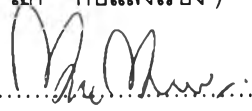
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนชะวีระกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พล.ต.ต. กัมพล อรุณปลอด)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สัก กอแสงเรือง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์)

ประยุทธ์ แก้วภักดี : การคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญา

(WITNESS PROTECTION IN CRIMINAL CASE) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.มรธา วัฒนชะวีระกุล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พล.ต.ต.กัมพล อรุณปลอด จำนวน 126 หน้า ISBN 974-334-717-8

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์จะศึกษามาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานบุคคลที่มีคุณค่าต่อการพิจารณาคดีอาญา เนื่องจากปัจจุบันการได้มาซึ่งพยานบุคคลในคดีอาญามีอุปสรรคหลายประการ เช่น ทัศนคติหรือความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม การพิจารณาคดีอาญาที่ใช้ระยะเวลามาก รวมทั้งสาเหตุประการสำคัญคือพยานบุคคลมีความหวาดกลัวจะได้รับภัยร้ายหรือได้รับอันตรายจากการให้การเป็นพยานในคดีอาญา

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลพบว่า การให้ความคุ้มครองพยานบุคคลโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นกลไกหนึ่งที่เป็นหลักประกันให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยปัจจุบันในกรณีที่พยานบุคคลได้รับการกระทำในลักษณะที่เป็นการขู่เหยิงไม่ว่าทางตรงหรือโดยอ้อม รัฐมีมาตรการทางกฎหมายประกอบด้วย การควบคุมผู้ต้องหา การออกหมายจับ การพิจารณาคดีปล่อยชั่วคราว การโอนคดี การสืบพยานล่วงหน้า การสืบพยานโดยการถ่ายทอดภาพและเสียง รวมทั้งใช้มาตรการทางอาญาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการกระทำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพและร่างกายมาปรับใช้ได้

แต่เนื่องจากสภาพอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการพัฒนาขององค์กรอาชญากรรมทำให้รัฐจะต้องเพิ่มมาตรการพิเศษในการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคล รวมทั้งครอบครัวหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องของพยานบุคคลโดยการให้การปกปิดชื่อ ที่อยู่ของพยานเป็นความลับ การให้พยานได้รับการเปลี่ยนแปลงชื่อหรือที่อยู่ หรือการได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในกรณีที่มีเหตุอันตราย หรือการให้ความคุ้มครองโดยวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสม การบัญญัติความรับผิดชอบต่อการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขู่เหยิงพยาน รวมทั้งให้รัฐมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในกรณีที่มีการขู่เหยิงพยาน โดยการให้มีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบที่ชัดเจน ผู้วิจัยเสนอให้อยู่ในความดูแลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งสังคมตระหนักถึงความสำคัญของพยานบุคคลต่อกระบวนการยุติธรรม

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา...นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา...2542.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

MR PRAYUDH KAEWPHAKDEE : WITNESS PROTECTION IN CRIMINAL CASE
THESIS ADVISER ASST. PROF. MURATA WATHANASHEEVAKUL CO. ADVISER :
POL.MAG.GEN. KAMPOL ARUNPLOD , 126 pp , ISBN 974-334-717-8

This thesis is aimed at studying the witness protection measures in order to obtain valuable evidence for criminal trial, since nowadays the acquisition of oral witness in the criminal case has many obstacles. These include the perception or confidence of the people in the justice system, the time consuming criminal proceeding and especially the concern of the witness about safety .

According to the documentary research and interview, the witness protection under legal regime is another measure that would ensure the confidence of the people in the justice system. At present, in case which the witness is tamper either directly or indirectly, State can apply a number of legal measures. These consist of keeping the alleged offender in custody, issuing an arrest warrant, consideration of povisional release, transfer of the case to the other court, examination of witness before trial, video conferencing and imposing criminal liability for the offences against life, body and liberty.

However, the nature of today's crimes has been changed particularly by the development of organized crime. Therefore, the State needs to crate more special measures for protecting the safely of the witness, family and other related persons. These include concealing names and addresses, change of identity and relocation , protecting them from danger. Moreover, laws criminalizing the tamper of witness and empowering the State to access the information relating to the tamper are recommended. The system should be under the supervision of clearly designated State agency and the researcher proposes the Royal Thai Police because it has the personal with expertise in security matter. In addition, cooperation among State agncies and raising awareness of the people to recognize the importance of the witness to the justice system are also necessary.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา...2542.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนชะวีระกุล ที่ได้กรุณาชี้แนะให้ผู้เขียนเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์และได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ พล.ต.ต.กัมพล อรุณปลอด ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ สัก กอแสงเรือง และท่านอาจารย์ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ วันชัย รุจิรวงษ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ พล.ต.ต.ธวัชชัย จุลสุคนธ์ พล.ต.สมชาย ไททยกิจ พ.ต.อ.สุชาติ ธีระสวัสดิ์ พ.ต.ท.สมบัติ แก่นวิจิตร นายณรงค์ศักดิ์ สมภัส ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกองนิติการ กองการต่างประเทศ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคกลาง สำนักงานปป.ส. ที่ได้ช่วยเหลือด้านข้อมูลกฎหมายและข้อมูลต่างประเทศ และส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน

ผู้เขียนขอระลึกถึงพระคุณของมารดาและบิดา และพี่ชาย ที่ได้ส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือและภรรยาของข้าพเจ้าที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทมาบัดนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4 สมมุติฐาน.....	3
1.5 การศึกษาวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 สภาพปัญหาของพยานบุคคลในคดีอาญาต่อกระบวนการยุติธรรม	
2.1 ความหมายและคุณลักษณะของพยานบุคคล.....	5
2.2 บทบาทของพยานบุคคลในคดีอาญา.....	10
2.3 ความสำคัญของพยานบุคคลต่อกระบวนการยุติธรรม.....	12
2.4 สภาพปัญหาของพยานบุคคลต่อกระบวนการยุติธรรม.....	14
2.4.1 ประชาชนปฏิเสธการเป็นพยาน.....	14
2.4.2 พยานบุคคลไม่กล้าชี้ตัวผู้ต้องหา.....	15
2.4.3 พยานบุคคลไม่ยอมรับหมายเรียก.....	17
2.4.4 พยานเบิกความสับสนผิดพลาด.....	17
2.4.5 พยานกลับคำให้การ.....	17
2.4.6 พยานบุคคลถูกข่มขู่.....	18
2.4.7 พยานบุคคลไม่มาศาล.....	18
2.4.8 พยานถูกทำร้ายหรือถึงแก่ชีวิต.....	19
2.4.9 พยานได้รับการเปิดเผยชื่อ ที่อยู่หรือสิ่งยืนยันตัวบุคคล.....	19
2.5 ปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเป็นพยานบุคคลในคดีอาญา.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3. แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา.....	26
3.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา	26
3.2 การคุกคามพยานบุคคลในคดีอาญา.....	31
3.3 การคุ้มครองพยาน.....	34
3.3.1 การคุ้มครองกรณีทั่วไป.....	34
3.3.2 การคุ้มครองความปลอดภัยในกรณีพิเศษ.....	35
3.4 ความสำคัญของการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา.....	40
3.5 การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาของประเทศไทย.....	42
3.5.1 การคุ้มครองความปลอดภัยระดับนโยบาย.....	42
3.5.2 การคุ้มครองความปลอดภัยโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย.....	43
3.5.2.1 การคุ้มครองโดยมาตรการทางอาญา.....	43
3.5.2.2 การคุ้มครองโดยมาตรการบังคับ	45
3.5.2.3 การคุ้มครองโดยการโอนการพิจารณาคดี.....	47
3.5.2.4 การคุ้มครองโดยการสืบพยานล่วงหน้า.....	47
3.5.2.5 การคุ้มครองโดยการสืบพยานโดยการถ่ายทอดภาพและเสียง.....	48
3.5.2.6 การคุ้มครองโดยวิธีการเพื่อความปลอดภัย.....	49
3.5.2.7 การคุ้มครองโดยมาตรการคุมและป้องกัน.....	49
3.6 ปัญหาและอุปสรรคของการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญา...	54
บทที่ 4 การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาในต่างประเทศ.....	56
4.1 การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาในต่างประเทศ.....	56
4.2 การคุ้มครองพยานบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	59
4.3 การคุ้มครองพยานบุคคลในประเทศออสเตรเลีย.....	70
4.4 การคุ้มครองพยานบุคคลในประเทศเยอรมัน.....	71
4.5 การคุ้มครองพยานบุคคลในประเทศแคนาดา.....	71
4.6 การคุ้มครองพยานบุคคลในประเทศฟิลิปปินส์.....	72
บทที่ 5 การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาของประเทศไทยที่เหมาะสม.....	75
5.1 แนวคิดและการพัฒนากฎหมาย.....	75

5.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ	
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา พ.ศ.	
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา พ.ศ.....	77
5.3 ประเภทของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองพยานบุคคล.....	77
5.4 การคุ้มครอง	
5.4.1 การคุ้มครองทั่วไป.....	80
5.4.2 การคุ้มครองกรณีพิเศษ	81
5.5 ความรับผิดทางอาญา	83
5.5.1 ความรับผิดของบุคคลต่อการยุ่งเหยิงพยาน.....	83
5.5.2 ความรับผิดของบุคคลต่อการแก้แค้นพยาน.....	85
5.5.3 ความรับผิดของบุคคลที่เปิดเผยข้อมูลของพยาน.....	85
5.6 หน่วยงานที่รับผิดชอบและแนวทางประสานงานของหน่วยงาน	
ในกระบวนการยุติธรรม	87
5.7 การวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมาย	
5.7.1 ปัญหาการควบคุมตัวพยานจะเป็นการกระทบต่อสิทธิ	
และเสรีภาพของพยานหรือไม่	88
5.7.2 ปัญหาการให้ความคุ้มครองพยานอันเป็นลักษณะเป็นการตอบแทน	
จะส่งผลต่อการเป็นพยานที่มีชอบหรือไม่.....	89
5.7.3 ปัญหาต่อการชั่งน้ำหนักพยาน.....	91
5.7.4 ปัญหาสิทธิเรียกร้องของพยานบุคคลมีขอบเขตเพียงใด.....	91
5.7.5 ปัญหาการยกข้อต่อสู้ของพยานในส่วนที่เกี่ยวกับความปลอดภัย....	92
5.8 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสังคม.....	92
5.8.1 ปัญหาการปรับตัวของพยานให้เข้ากับสังคมใหม่.....	92
5.8.2 ปัญหาความเสี่ยงภัยของสังคม.....	92
5.8.3 ปัญหางบประมาณ และบุคลากร.....	92
5.8.4 ปัญหาในการบริหารจัดการ	93
บทที่ 6. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	94

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	98
ภาคผนวก	
ตัวอย่างบันทึกข้อตกลง.....	99
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา พ.ศ.....	103
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา พ.ศ.....	110
UNDCP WITNESS PROTECTION BILL 1988.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	126